

УДК:378.147.001.895:616.31-057.875

Я. А. Кульбашна

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ

У статті розглядаються питання упровадження сучасних інноваційних педагогічних технологій у вищій освіті і визначення таких, які оптимально спрямовані на формування професійної компетентності майбутніх стоматологів.

Приводяться дані власних досліджень щодо оцінки важливості цих компетентностей студентською аудиторією Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця.

Ключові слова: педагогічні технології, формування професійної компетентності, компетентнісний підхід, майбутні стоматологи, інноваційні освітні технології.

Актуальність проблеми. Найважливішим завданням реформування освіти в Україні є підготовка освіченої, творчої особистості, готової забезпечувати потреби суспільства у професійній діяльності як на національному, так і міжнародному рівні. Цьому сприяє упровадження компетентнісного підходу у сучасну вищу освіту і формування професійної компетентності майбутніх фахівців як показника якості отриманої освіти (Луговий В.І., 2009). Однією з головних умов формування майбутнього фахівця, вітчизняні учені (Загринчук М.С., 2013) розглядають розробку й використання сучасних педагогічних технологій а їх упровадження – виконанням одного з найважливіших завдань сучасної освіти – управління процесом навчання. (Сисоєва С.О., 2002). Вимоги сьогодення потребують від університетів досягнення якісно нового рівня способу подання навчального матеріалу, тому, окрім традиційних вони готові упроваджувати сучасні педагогічні технології. Це пов'язано з реформуванням вищої школи й тими вимогами ринку праці, щоставляється до випускників і спонукають замість усталеної авторитарної педагогіки переходити від накопичення знань – до уміння ефективно ними оперувати, від «освіти на все життя» – до

© Кульбашна Я. А., 2013

безперервної, від колективної організації навчання – до індивідуальної. Це обумовлює оновлення фахової підготовки і тісно пов'язано із кардинальними змінами освіти у контексті компетентнісного підходу, що відбуваються у країнах ближнього і дальнього зарубіжжя (Луговий В.І., 2009; П'ятакова Г. П., 2003). Крім того, викладачі фахових дисциплін усе більше відчують потребу у впровадженні таких технологій, які б допомогли реалізації особистісного підходу до студента, оскільки саме він є важливою складовою розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців. Вищезазначені тенденції розвитку сучасної фахової підготовки актуалізують подальші дослідження щодо упровадження у галузеву освіту, зокрема медичну, новітніх педагогічних технологій (Богатирьова Р.В., 2013). Тому, **метою статті** став аналіз сучасних педагогічних технологій, які використовуються для формування професійної компетентності майбутніх фахівців у вищій школі і обґрунтування доцільності їх застосування у стоматологічній освіті.

Огляд літературних джерел. Вітчизняні учені В. П. Андрущенко, М. В. Гриньова, І. М. Дичківська, Н. О. Двінська, А. М. Коломієць, В. І. Корольов, С. О. Сисоєва, І. В. П'янкоська, О. С. Пятакова та ін. однією з головних умов формування підвищення ефективності підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності, розглядають розробку й використання сучасних педагогічних технологій. Ідеальна модель бажаного результату засвоєння навчального матеріалу базується на системній ефективній взаємодії учасників педагогічного процесу, а кінцевою метою є оволодіння усіма аспектами підготовки, у сучасному розумінні – компетентностями, які забезпечують подальшу ефективну самостійну діяльність і самовдосконалення протягом усього періоду професійної діяльності (Третяк О.С., 2011). Однак цілком зрозуміло, що існує галузева пріоритетність у виборі педагогічних технологій. Це, безумовно, стосується і медицини, враховуючи специфіку викладання, яка полягає у поєднанні теоретичної і практичної складових навчального процесу у клінічному секторі дисциплін безпосередньо у медичному закладі, біля ліжка хворого.

Уперше ґрунтовний і всебічний аналіз явища і поняття «педагогічна технологія» був представлений С.О.Сисоєвою (Сисоєва С. О., 2002). На думку ученої, умови для розвитку інтелекту і творчих здібностей особистості, підготовки її до життя у відкритому суспільстві, самостійної взаємодії з динамічним світом професійної праці залежать, не стільки від змісту освіти, скільки від педагогічних

технологій, які використовуються у процесі навчання. Але цілковите розуміння їх значення неможливе без порівняльного аналізу з традиційними і теоретичного обґрунтування необхідності оновлення змісту. Термін «педагогічна технологія» набув надзвичайного поширення у системі вищої освіти. Однак, однозначного тлумачення такого поняття в педагогічній теорії та практиці не існує. Так, С. О. Сисоєва (Сисоєва С. О., 2002) нараховує десятки підходів до означення поняття «педагогічна технологія». Таке розмаїття думок зумовлено складністю та багатогранністю окресленої проблематики. Крім того, відзначаються особливості вибору педагогічних технологій для різних рівнів освіти. Стосовно тих, які застосовуються у ВНЗ – це множина обґрунтованих проєктивних дій, здійснених суб'єктами навчально-виховного процесу з метою підготовки фахівців згідно з вимогами інформаційного суспільства (Сисоєва С.О., 2001, с.109), а за визначенням ЮНЕСКО – це системний метод створення, впровадження і визначення процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів. (П'ятакова Г.П., 2003). На думку М. В. Гриньової і Г. К. Селевко (Гриньова М.В., 2006), педагогічна технологія повинна відповідати таким основним методологічним вимогам (критеріям технологічності):

1. Концептуальність – опора на наукову концепцію, яка обґрунтовує досягнення освітніх цілей з філософської, психологічної, дидактичної, соціально-педагогічної точок зору.

2. Системність – підтвердження ознак системи: логіки процесу, взаємозв'язку усіх складових, цілісності. Уможливує діагностичне цілепокладання, планування, проєктування, варіабельність методів і засобів для корекції результатів.

3. Ефективність – гарантування досягнення відповідного результату навчання при оптимальних витратах, забезпечити відтворюваність іншими суб'єктами О. С. Третяк (Третяк О. С., 2011), розглядає чотири рівні у структурі педагогічних технологій: а) концептуальний (теоретичний); б) технологічний (організація навчального процесу); в) процедурний (конкретні дії); г) технічний (наявні засоби навчання, зокрема, технічні), а Б. І. Корольов (Корольов Б. І., 2011, с.215-216) зазначає, що, незалежно від вибору, педагогічні технології повинні відповідати таким вимогам: постановка пізнавального завдання; забезпечення подання змісту навчального матеріалу; оцінка навчальних досягнень у результаті використання технології; інтеграція виконання уже отриманих первинних знань з метою формування вищого рівня наукових знань; забезпечення засад

для подальшого прогресивного розвитку. Отже, технологія, на відміну від методик, не припускає варіативності, з неї не можна викинути жодного елемента. Для технологічного навчання обов'язковим є постійний зворотний зв'язок, корегування та зміни в подальшій діяльності. Тобто весь час здійснюється неперервний контроль наближення студентів до намічених цілей, який супроводжується відповідною корекцією процесу навчання (Коломієць А.М., 2008) Крім того, специфіка педагогічної технології полягає у тому, що з її допомогою конструюється і здійснюється такий навчальний процес, який повинен гарантувати досягнення поставлених цілей, а успіх її реалізації залежить від ефективної взаємодії сторін педагогічного процесу і, в значній мірі, від педагогічної майстерності викладача (Гриньова М.В., 2006).

В теорії педагогіки розглядають *традиційні* технології навчання (пояснювально-ілюстративні, проблемні, програмовано-диференційовані і поєднання вищеназваних), які на думку науковців, не сприяють розвитку мислення, логічних і творчих умінь (за рахунок, як вказує К. В. Аймедов (Аймедов К. В., 2013), зростання кількості інформації, що використовується сучасною людиною) і *інноваційні* (Дичківська І.М., 2004). Хоча очевидно, що усталений шлях прямої передачі знань при розгляді проблем професійної діяльності забезпечував їх достатньо успішне засвоєння, швидкоплинні зміни у сучасному суспільстві потребують інших підходів, зорієнтованих на результат отриманої освіти, виражений у компетентностях - складових професійної компетентності майбутніх фахівців. Тому у педагогічній науці з'явилися нові явища, які стали предметом детального вивчення: «сучасні інновації», «інноваційні технології», «нові технології навчання», «інтерактивні методи навчання» (Третяк О.С., 2011). Сутність даних нововведень полягає у відмові від усталених штампів, стереотипів у навчанні, вихованні та розвитку особистості. Це сприяє їх широкому впровадженню у зв'язку із зміною освітньої парадигми із знанневої на результативну і активним розвитком компетентнісної моделі освіти. Головною метою інноваційної освіти визнано забезпечення всебічного розвитку потенціалу людини. Упроваджується інновація через інтерактивні методи навчання, які передбачають таку логіку і послідовність навчальної діяльності: мотивація, формування нового досвіду, його усвідомлення через застосування, рефлексія (Гриб В.А., 2013). Серед інноваційних технологій навчання, Л. Б. Муц (Муц Л. Б., 2013, с.40), виокремлює такі види: а) інформаційні – направлені на розвиток знань, умінь,

навичок; б) операційні – формують способи розумових дій; в) емоційно-художні й емоційно-моральні – удосконалюють сфери естетичних і моральних відносин; г) технології саморозвитку – формують самоуправляючі механізми особистості; д) евристичні – розвивають творчі здібності; е) прикладні – розбудовують дієво-практичну сферу.

Таким чином, аналіз літературних джерел засвідчив існування різноманітних інноваційних технологій і засобів їх упровадження у вищій освіті. Однак не виявлені такі, які характеризують галузеві особливості даного процесу. Це потребує більш глибокого вивчення цього аспекту проблеми з позиції розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Науковці І. М. Дичківська, С. В. Курбатов, О. С. Третяк, Г. П. П'ятакова, І. В. П'янкоська, М. Hegge описують різні види інноваційних технологій навчання у вищій школі. Застосування деяких з них у медичній освіті досліджували К. В. Аймедов, Р. В. Богатирьова, В. А. Гриб, М. С. Загринчук, Т. М. Косовська, О. В. Майоров, І. Р. Мисула, Л. Б. Муц, В. П. Пішак, А. В. Самойленко, Л. М. Унгурян, Т. А. Хомазюк, Л. І. Шевченко, М. Мооге. Аналіз літературних джерел і власний досвід дозволяють виокремити серед них такі, які, на нашу думку, максимально сприятимуть формуванню професійної компетентності майбутніх стоматологів.

1. Особистісно орієнтована (антропоцентрична) – це науково обґрунтований вплив на студента з метою максимального забезпечення комфортних умов всебічного розвитку його особистості, реалізації природних потенціалів, направлених на формування самоідентифікації, самовизначення, самореалізації, самостійного вирішення проблем як у типовій, так і у складній, нетиповій, професійній ситуації. Сприяє формуванню *компетентностей самостійної роботи; розв'язання проблем.*

2. Розвивальна – базується на принципах цілеспрямованості у визначенні складності постановки і шляхів вирішення завдання. У медицині, зокрема, спонукає до самостійного пошуку методів обстеження, лікування пацієнта із залученням усіх можливих джерел. Важливим є ускладнення наступних завдань. Забезпечує розвиток *компетентностей аналізу і синтезу інформації; самостійної роботи.*

3. Групова – через використання ситуаційно-рольової гри (у медицині, як варіант, частина студентів представляє пацієнта, інша – лікаря у процесі їх взаємовідносин. Формує *компетентності міжособистісного спілкування і роботи в команді.*

4. Формування креативної особистості – прищеплення майбутнім фахівцям використання елементів творчості у вирішенні проблеми: пошук аналогічних ситуацій, здатність порівнювати; висловлювати власні припущення і аналізувати їх і т.п. Закладаються основи здатності *доіндукції нових ідей.*

5. Навчання через дослідження – особливо ефективно при вивченні природничих наук, зокрема медичної, оскільки у них є багато об'єктів і явищ, які можна піддавати дослідженню. Це розвиває критичне мислення, що у медичній освіті стає підґрунтям формування клінічного мислення: через досліди, експерименти, обробку результатів і т.п. до навчально-пізнавальної, науково-пізнавальної і науково-дослідницької роботи. Набуваються компетентності *науково-дослідної і самостійної роботи.*

6. Синектична – полягає у груповому вирішенні проблем за допомогою метаморфозного мислення, використання сміливих гіпотез, інтуїтивних рішень, «хибних» ідей. Розвивається з 60-х років ХХ століття (Brainstorming). Аналіз досвіду організації навчального процесу свідчить, що на стоматологічному факультеті Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця вона упроваджується у формі «брейн-рингу» профільного спрямування, де студентам пропонуються складні завдання, що вимагають застосування знань з різних розділів медицини. Кожний студент має змогу висловити особисте бачення їх розв'язування, вислухати ідеї інших, обговорити їх недоліки і переваги. Це стимулює майбутніх фахівців до глибшого вивчення навчального матеріалу, його повторення, систематизації, інтеграції. Така технологія сприяє виробленню у студентів умінь аргументувати власні пропозиції, прислухатись до пропозицій інших, критикувати неправильні підходи розв'язування завдань, а загалом – займати активну життєву позицію, що особливо важливо для майбутніх лікарів. Кожному досвідченому лікарю, особливо хірургу, знайома ситуація, коли ні знання, ні досвід не допомагають у складній і, навіть, критичній ситуації, і тільки напруження інтелекту, швидка відповідь у вигляді інтегративного поєднання усіх колись і десь почутих і побачених професійних нюансів на тлі розвиненої інтуїції, дають можливість прийняти, іноді блискавично, правильне рішення. Таким чином педагогічна майстерність викладачів, які застосовували дану технологію у навчальному процесі, приносить плоди у майбутній фаховій діяльності. Активізує розвиток *компетентності критичного мислення.*

7. *Метод проектів* – передбачає пошук необхідної інформації, її інтеграцію, структурування та виготовлення нового інформаційного продукту, сприяє виробленню умінь працювати з інтенсивними потоками інформації, вибираючи з них головне і необхідне, є поштовхом для творчої самореалізації особистості. Співробітництво студентів за допомоги викладачів у створенні проектів зумовлюють реалізацію технології співпраці і можливості діяти відповідно до своїх інтересів і здібностей. Сприяє формуванню *компетентностей аналізу і синтезу; ініціативності; розроблення і управління проектами.*

8. *Проблемні дискусії:* круглий стіл, панельна дискусія, форум, дебати і т.п. У роботі з майбутніми лікарями дає можливість студенту висловлювати свої думки, часом хибні, а викладачу і іншим учасникам, направляти їх у правильне русло, виправляти. Це стосується як розгляду проблеми конкретного пацієнта на практичних заняттях, так і тематичних лекцій, де викладач, у процесі подачі навчального матеріалу активізує студентську аудиторію до висловлювання думок щодо теми обговорення. Оскільки студенти розуміють «безкарність» своїх помилок у лекційній аудиторії, вони сміливіше включаються у діалог, що трансформує лекцію у креативний процес пізнання нового матеріалу. Закладаються основи *компетентностей роботи у команді; міждисциплінарній команді; прийняття рішень; розв'язання проблем.*

9. *Інформаційні технології* – використання усіх можливих інформаційних джерел (літературних, електронних, інтернету і т.п.) для вирішення навчального завдання, що потребує навичок володіння комп'ютером, іноземних мов. Предмет дослідження стає більш зрозумілим, доступним і навіть візуалізованим. Крім того, з'являється доступ до полярних точок зору, про що не завжди наголошують у ВУЗі і можливість особистого сприйняття тієї чи іншої, що може спричинити подальшу групову дискусію з колегами-студентами і викладачем. Це розвиває *компетентності базових комп'ютерних умінь; інформаційну; іншомовну.*

10. *Телемедичні технології* – забезпечують розвиток навичок з доступу до діагностичної та консультативної бази будь-якої медичної установи у будь-який час і розширює можливості лікаря своєчасно поставити правильний діагноз та надати адекватну і допомогу. Майбутні лікарі усвідомлюють можливість зворотного зв'язку із своїми наставниками і колегами у майбутньому. Особливо важливі контакти із фахівцями інших спеціальностей, можливість застосовувати моделювання і реконструкції результатів лікування.

Сприяють формуванню *компетентностей управляти інформацією, базових комп'ютерних, роботи у команді.*

11. *Дистанційна освіта* – швидкий, зручний, доступний і економічний спосіб отримання інформації, за яким – майбутнє університетської освіти (Богатирьова Р.В., 2013, с. 29), успішний практично у всіх галузях, але викликає багато суперечок щодо впровадження у медичній, у зв'язку з побоюваннями щодо погіршення якості підготовки (Moore M., 2001). Поза тим, успішно використовується за кордоном. Короткий історичний екскурс у 18 століття (бостонський метод «коротких рук») доводить: технологія є успішною протягом століть (Косовська Т.М., 2012). Дослідження американських учених підтвердили що, у доповнення до традиційної підготовки лікарів, дистанційна технологія може суттєво посилити теоретичні аспекти (Хомазюк Т.А., 2012). Серед недоліків, виокремлюють дороговартісне забезпечення процесу і недосвідченість персоналу (Косовська Т.М., 2012). Розвиває *компетентності базових комп'ютерних умінь; управління інформацією.*

12. *«Кейс»-технологія* – є практикою використання «кейсів» як засобу навчання у галузях права, бізнесу, медицини, освіти. Тому набуває популярності і пропагандується зарубіжними колегами у медичній галузі. «Кейс» (з англ. – випадок) – це дуже деталізовані, контексту-альні, описові доповіді і повідомлення про викладання і учіння. Використовують для допомоги майбутньому лікарю у розумінні специфіки клінічних ситуацій і формуванню умінь розв'язання проблемних ситуацій, адаптації студента до майбутньої діяльності. Сприяє розвитку *компетентності вирішення проблем, прийняття рішень.*

13. *Система ECTS* (кредитно-модульна система) – засвоєння навчального матеріалу ґрунтовно послідовними взаємопов'язаними блоками (модулями), що забезпечує можливість підсумкового контролю щодо певних знань, навичок і умінь, обсягу теоретичного і практичного матеріалу. У стоматологічній освіті проводиться перевірка кожної складової: тести, теоретичне опитування, виконання відповідних практичних завдань, аналіз додаткових методів обстеження, знання інструментарію, написання історії хвороби. Оцінка, виражена в балах переводиться у традиційну і є підставою для визначення місця у рейтингу, що є стимулом для студентської молоді. Таким чином формуються *компетентності володіння загальними і професійними знаннями, навичками; застосування знань на практиці.*

Нами проведений аналіз впливу інноваційних педагогічних технологій на розвиток загальних компетентностей (Луговий В.І., 2009), оцінку важливості формування яких і номери у рейтингу загальних компетентностей визначили майбутні стоматологи – випускники 2013-2014 рр. (249 осіб) Національного медичного університету ім.О.О.Богомольця. Результати приведені у таблиці 1.

Таблиця 1.

Педагогічна технологія	Компетентності, які формуються	Оцінка майбутніми фахівцями важливості компетентності (у%) / номер у рейтингу	
Особистісно – орієнтована	самостійної роботи	70,4	9
	розв'язання проблем	63,9	12
Розвивальна	аналізу і синтезу інформації,	67,4	10
	самостійної роботи	70,0	9
Групова	міжособистісного спілкування і	27,43	25
	роботи в команді	77,8	2
Формування креативної особистості	Породжувати нові ідеї, (креативність)	55,2	16
Навчання через дослідження	Дослідницькі уміння	26,5	26
Синектика	Критичного мислення	54,8	17
	Прийняття рішень	75,2	4
Метод проектів	Аналізу і синтезу	67,4	10
	Ініціативності	34,3	24
	Розроблення і управління проектами	24,9	29
Проблемні дискусії	Робота у команді	77,8	2
	Робота у міждисциплінарній команді	38,2	23
		75,2	4
	Прийняття рішень, Розв'язання проблем	63,9	12
Інформаційні технології	Уміння управляти інформацією	43,5	19
	Базові комп'ютерні уміння	41,3	20
Телемедичні технології	Базові комп'ютерні уміння	41,3	20
	Здатності роботи у команді	77,8	2
	Робота у міждисциплінарній команді	56,1	15
Дистанційна освіта	Базові комп'ютерні уміння	41,3	20
	Управління інформацією	43,5	19
«Кейс»-технологія	Розв'язання проблем	63,9	12
	Прийняття рішень	75,2	4
Система ECTS	Володіння базовими знаннями і навичками	61,3	13
	Володіння професійними знаннями і навичками	70,4	8
		87	1
	Застосування знань на практиці		

Дані проведеного дослідження свідчать, що проаналізовані інноваційні технології, активно впливають на формування значної частини загальних і специфічних компетентностей, визначених необхідними для набуття професійної компетентності єврофахівцями.

В.П.Андрущенко (Андрущенко В. П., 2008), вважає, що рівень навчального закладу визначається якістю інноваційних технологій, які в ньому ефективно застосовуються. Для вищої стоматологічної освіти на основі проведеного дослідження підтверджується доцільність упровадження і інтеграції усіх вищепроаналізованих інноваційних педагогічних технологій, а ефективність їх застосування залежить, на нашу думку, від взаємодії факторів, які забезпечують педагогічний процес:

1. Компетентні викладачі, які володіють інноваційними педагогічними технологіями на високому рівні і постійно удосконалюють свій професійний рівень.

2. Умотивованість і достатній рівень базової підготовки майбутніх фахівців.

3. Організаційне і методичне забезпечення процесу упровадження технологій.

4. Ефективне поєднання усіх видів і рівнів педагогічних технологій.

Таким чином, упровадження у професійну підготовку майбутніх стоматологів інноваційних технологій сприятиме підвищенню ефективності формування їх професійної компетентності шляхом розвитку окремих компетентностей, які можна віднести як до загальних, так і до специфічних, а саме: самостійної роботи, креативності, науково-дослідної, іншомовної, міжособистісного спілкування, роботи у команді, аналізу і синтезу, здатності співпрацювати із фахівцями інших спеціальностей, вирішувати проблеми, приймати рішення.

Висновок. Узагальнюючи сутнісні ознаки інноваційних педагогічних технологій, проаналізованих у статті і прогнозованих результатів їх упровадження, впливає: для формування професійної компетентності майбутнього стоматолога як всебічно розвиненої, творчої особистості не можна обмежуватися однією технологією. Інтегрований результат може дати цілісна система, компонентами якої є сукупність прогресивних технологій, спрямованих на розвиток особистості майбутнього лікаря.

Література

1. Андрущенко В. Інноваційний розвиток освіти в стратегії «українського прориву» /В.Андрущенко //Вища освіта України. – 2008. – №2. – С. 10–18.
2. Аймедов К.В. Перспектива застосування у закладах вищої медичної освіти методів випереджаючого навчання/К.В.Аймедов// Медична освіта.–2013.–№1.–С.83-84.
3. Богатирьова Р.В. Основні завдання вищої медичної освіти у процесі реформування системи охорони здоров'я України/ Р.В.Богатирьова/Медична освіта.–2013.–№2.– С.5.
4. Гриб В.А. Нові інноваційні технології та шляхи поліпшення навчального процесу зі спеціальності «неврологія»/В.А.Гриб// Медична освіта.–2013.–№1.– С.24-27.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. /І.М.Дичківська. – К.:Академвидав, 2004. – 352 с.
6. Загринчук М.С. Підготовка фахівців у вищих навчальних закладах України в сучасних умовах на основі компетентнісного підходу /М.С.Загринчук, В.П.Марцинюк, І.Р.Мисула// Медична освіта.–2013.–№1.– С.11-17.
7. Коломієць А. М. Особистісно орієнтовані технології у викладанні природничо-математичних дисциплін /А.М.Коломієць, В.П.Крижанівська//Вісник Черкаського Університету.Серія Педагогічні науки. – Черкаси,2008. – Вип.125. – С.85-89.
8. Косовська Т.М. Дистанційне навчання – нові можливості для професійного розвитку / Т.М.Косовська //Медична освіта.–2012.– №4.– С.73-77.
9. Корольов Б.І. Особливості діяльності викладача в умовах модернізації вищої освіти України. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі: Монографія / За заг. ред. В.П. Андрущенко, В.І. Лугового. – К.: «Педагогічна думка», 2011. – С.88-105.
10. Курбатов С.В. Дистанційна освіта як сутнісна складова інноваційної діяльності сучасного Університету/С.В.Курбатов// Проблеми освіти. – 2012. –№70.Ч.1.– С.23-27.
11. Луговий В.І. Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні / В.І.Луговий// Педагогіка і психологія. – 2009. – №2(63). – С.13-25.
12. Майоров О.Ю. Інформаційні технології в системі охорони здоров'я та медичної освіти /О.Ю.Майоров, В.М.Пономаренко, М.І.Хвисьок та ін.// Медична освіта.–2002.–№2.– С.60-66.

13. Муц Л.Б. Застосування педагогічних програмних засобів освіти у навчальному процесі вищої школи/Л.Б.Муц// Медична освіта.– 2013.– №1.–С.42-46.
14. Особистісно-орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах: кол.моногр./В.Андрущенко, Н.Двінська, Б.Корольова та ін.: під заг.ред.В.Андрущенко, В. Лугового. – К.: Пед.думка, 2008.– 256 с.
15. Педагогіка вищої школи / [В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук та ін.]; за ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенко, В. І. Лугового. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 256 с.
16. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія / С. О. Сисоева, А. М. Алексюк, П. М. Воловик, О. І. Кульчицька, Л. Є. Сігаєва, Я. В. Цехмістер та ін.; За ред. С. О. Сисоевої. – К.: ВІПОЛ, 2001. – 502 с.
17. Педагогічні технології : теорія та практика : [навч.-метод. посібник] / [за ред. проф. М.В. Гриньової]. – Полтава : АСМІ, 2006. – 230 с.
18. Пішак В.П. З досвіду застосування кейс-методу та проактивної презентації при читанні лекційного матеріалу /В.П.Пішак, О.І.Захарчук,М.І.Кривчанська //Медична освіта.–2013.–№1.– С.16-20.
19. П'якова Г.П., Заячківська Н.М. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://tourlib.net/books_others/pedtehnol2.htm
20. П'яковська І.В. Педагогічні технології: історія поняття і перспективи впровадження. Наукові записки. Серія психологія і педагогіка. – 2008. – (Вип.10). –С.210-218.
21. Самойленко А.В. Кредитно-модульна організація виробничої практик в системі вищої стоматологічної освіти / А.В.Самойленко, О.О.Фастовець, В.Ю. Орищенко,Є. Л. Альберт//Медична освіта.– 2013.–№3.–С.83-87.
23. Сисоева С.О. Педагогічні технології: визначення, структура, проблеми впровадження /С.О.Сисоева//Неперервна професійна освіта:теорія і практика.–2002.– Вип 4.–С.69-79.
24. Третяк О.С. Застосування інноваційних педагогічних технологій. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі: Монографія / За заг. ред. В.П. Андрущенко, В.І. Лугового. – К.: «Педагогічна думка», 2011. – 260 с.

25. Унгурян Л.М. Дистанційне навчання студентів-заочників фармацевтичного факультету в медичному ВНЗ /Л.М.Унгурян, Г.В.Чернецька, І.А.Науменко //Медична освіта.—2013.—№3.— С.95-97.

26. Хомазюк Т.А. Дистанційна додипломна медична освіта: міф чи реальність? Завдання та перспективи /Т.А.Хомазюк// Медична освіта.—2012.—№4.— С.141-143.

27. Шевченко Л.І. Деякі аспекти формування української телемедичної термінології/Д.І.Шевченко, А.В.Владимирский // Медична освіта.—2002.—№2.—С.111-113.

29. Hegge M. Competence, continuing education and compuners / M.Hegge, P.Powers, L.Hendrick at al.//J.Contin.Educ.Nurs. — 2002. — Vol.33 (1). —P.24-33.

30. Moore M. Distance Education in the Helth Science/ M.Moore, J.Savrock.—Pennsylvania, 2001.—123 p.

Я. А. Кульбашна

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СТОМАТОЛОГОВ

В статье рассматриваются вопросы внедрения современных инновационных педагогических технологий в высшем образовании и определение таких, которые оптимально направлены на формирование профессиональной компетентности будущих стоматологов. Представлены данные собственных исследований, касающиеся оценки важности данных компетентностей студентами Национального медицинского университета им.А.А.Богомольца.

Ключевые слова: педагогические технологии, формирование профессиональной компетентности, компетентностный подход, будущие стоматологи, инновационные образовательные технологии.

Ya. Kulbashna

USING INNOVATIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES TO THE PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION OF FUTURE DENTISTS

The article considers the professional competence forming in future dentists with the introduction of innovative pedagogical technologies and

determination some of them optimally developing main of general and specific competencies. The personal research dates about such competencies estimation by O.O.Bogomolets National medical university students is represented.

Key words: pedagogical technologies, innovative pedagogical technologies, future dentists, professional competence formation, medical education, competentive approach.

Рецензенти:

Сисоєва С.О.—д.пед.н., проф.,чл.-кор. НАПН України,
Майборода В.К. — д.пед.н., проф.

Стаття надійшла до редакції 27.11.2013